

Ophelia

Elizabeth Siddal is negentien als ze poseert voor een schilderij van Millais. Ze ligt tot zes uur lang stil in een bad verwarmt met kaarsen. Als de kaarsen na een paar uur uit gaan wordt het water ijskoud. Toch blijft ze al bevend volhouden. Dit moment zal vereeuwigd worden in het schilderij Ophelia waar ze voor altijd in het water zal liggen. Na afloop wordt ze heel ziek met een longontsteking waar Millais de schuld van krijgt. Ze zal tijdens haar ziekte medicatie nemen waar ze heel haar leven verslaafd aan blijft, terwijl ze haar weg zoekt in de wereld.

Als jonge vrouwelijke kunstenaar neemt ze kleine jobs als dit aan om haar ouders te ondersteunen en connecties te krijgen binnen de kunst wereld. Op dat moment worden vrouwen nog steeds uitgesloten uit veel academies en kunst vennootschappen. Hun stem wordt onderdrukt omdat hun vrouwelijke hoofd te niet zou zijn voor de grote conversaties over kunst. Toch liet dit haar niet tegenhouden. Ze maakte vaak kleine portretten en schreef poëzie om haar gevoelens te uiten. Terwijl ze dit deed stond ze nog steeds model voor veel mannelijke kunstenaars. Door haar opmerkelijk uiterlijk werd ze voor een paar van hen een muze. Ze had bleke huid en prachtig haar. Dit is vandaag bijna het enige waar we haar voor kennen. Een muze voor andermans schilderijen. Omdat vrouwelijke kunst vroeger niet belangrijk was werd het niet bijgehouden, waardoor veel van haar werk verloren is. Wat dus van haar overblijft zijn een paar schilderijen, gedichten maar vooral veel afbeeldingen van haar gemaakt door andere mensen. Over haar uiterlijk zal nog decennia gespeculeerd worden, net zoals over haar dood. Over haar gezondheid werden odes geschreven, want hoe zieker ze werd, hoe mooier ze eruit zag. Haar man Rossetti die ook kunstenaar was, zal haar poëzie en gezicht in zen eigen werk gebruiken en zet haar neer als een tragisch verhaal. Als je tussen de lijntjes kijkt gebruikt hij haar eigenlijk als een manier om zen eieren werk te promoten. Ze wordt een afbeelding, een lijdend voorwerp, een tragisch triest verhaal. Net zoals Ophelia verdrinkt ze in haar ziekte en verslaving, poëtischer kan niet. Haar leven en werk gereduceerd naar een triest verhaal in het leven van een man. Maar wie was ze echt? Dat zullen helaas we nooit weten.

Ophelia, John Everett Millais (1851-1852)

Voor deze opdracht kreeg ik het onderwerp Baloji als startpunt. De tekst die ik daarbij linkte was het liedje Ophelia van Marika Hackman. In de Lyrics wordt het verhaal van Ophelia, het personage van Shakespeare, op een poëtische manier verteld. De link die ik legde met Baloji was bij zijn film Augure en het verhaal van het personage Shala. Ze is een jonge vrouw die in een conservatieve Congolese samenleving op zoek is naar zelfstandigheid terwijl ze hulp zoekt bij het behandelen van een soa. In mijn research naar Ophelia bekeek ik het bekende gelijknamige schilderij van Millais. Hij schildert Ophelia overleden in het moeras omringt met bloemen. Het verhaal over het model Elizabeth heb ik zojuist kort verteld. Haar verhaallijn vergelijk ik met dat van Shala. Beide jonge vrouwen die hun zelfstandigheid opzoeken terwijl hen dat werd ontnomen. Dit wil ik linken

aan het verhaal van veel vrouwen die zelfstandigheid en erkenning willen vinden als kunstenaar. Veel van hen zijn vergeten of hun werk is gepubliceerd onder een mannelijk alias. Op dit moment zijn slechts 13% van werken in musea door vrouwen gemaakt. Hoewel de wereld al veel vooruitgang heeft geboekt in gender gelijkheid doet de kunstwereld dit precies niet. Dat komt dus omdat veel werken uit het verleden gewoon niet bewaard zijn. Er zijn bijvoorbeeld geen vrouwelijke meesters in geschiedenis boeken, al bestonden ze wel. Toch is dit binnen kunst academies tegenwoordig anders, want de overgrote meerderheid van studenten is vrouwelijk. Er is dus wel een verandering aan het komen. In dit project wil ik deze vergeten vrouwen naar voren brengen en ze terug in beweging zetten. Zoals Elizabeth Siddal waren vele van hen ook muze voor andere kunstenaars met hun eigen werk vergeten. Ik wil dit passief beeld terug in beweging zetten en stoppen met de vrouw als lijdend voorwerp te zien.

Ik heb naar veel vrouwelijke kunstenaars gekeken als inspiratie. Frida Kahlo is een bekende Mexicaanse kunstenares die haar gevoelens en pijn uitte in veel zelfportretten met een specifieke stijl. Ik stootte op het werk 'twee Fridas'. Dit is één van haar grootste schilderijen waarin ze zichzelf twee keer afbeeldt. Het is haar verleden en heden die naast elkaar zitten terwijl ze handen vasthouden. Haar twee versies zitten naast elkaar om te reflecteren over hun leven. Hetzelfde beeld wilde ik gebruiken in mijn werk. De jongere en oudere versie van Elizabeth komen samen om hun na te denken over hun leven. De jonge Elizabeth kijkt naar de toekomst met veel dromen en ambitie, terwijl de oudere Elizabeth terugkijkt om na te denken of ze dit heeft gedaan. In werkelijkheid stierf ze op jonge leeftijd, dus ik wil een fictieve verhaallijn maken waarin ze wel alles kon proberen bereiken dat ze wilde. Terwijl ze samenkomen wisselen staan ze in gesprek en het vooruitgaan van de tijd wil ik symboliseren in hun kostuums.

Two Fridas, Frida Kahlo (1939)

Kostuums:

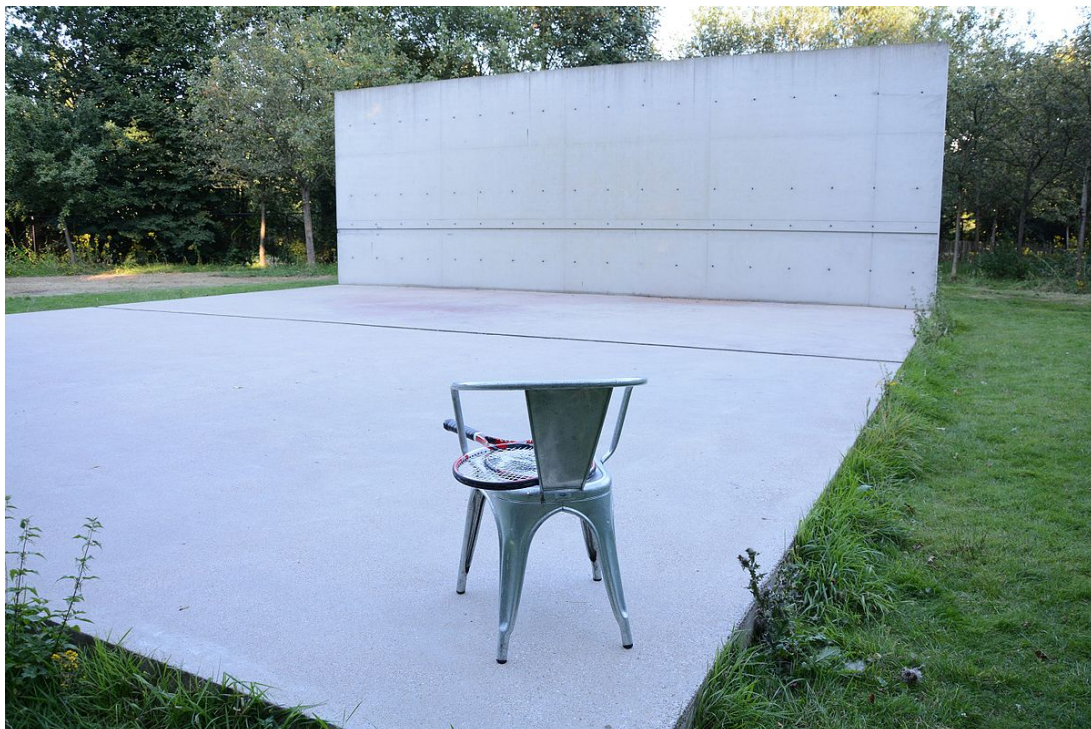
Vroeger had men maar een paar kledingstukken. Omdat stof zo duur was hadden vrouwen een aantal jurken die ze bleven dragen tot het niet meer kon. Om in de mode te blijven herwerkte ze dezelfde kledingstukken tot het modieuze silhouet. De jongste zal een jurk uit 1850 aanhebben dat uit verschillende uiteen haalbare componenten bestaat. Je kan dus heel de jurk demonteren en herwerken naar een silhouet dat veertig jaar later (1890) bij de oudere versie in de mode was. De handelingen van het herwerken van het eerste kostuum naar het tweede zijn de twee personages die hun leven onderzoeken. De actie zal op bepaalde momenten niet goed verlopen of wat stroef gaan en ze zullen elkaar moeten helpen terwijl ze elkaars kleren aandoen. Dit geeft een extra laag aan de imperfectie en vluchtigheid voor het leven dat ze leiden.

Haar jonge versie zal ik nu Lizzie noemen en haar oudere versie Elizabeth.

Het idee is dus dat ze beide een afgewerkte jurk hebben om een mooi portret van te maken waarbij alles eruit ziet volgens de silhouetten van hun tijd. Tussen deze twee afgewerkte portretten is er een fase waarbij ze de kledij aan elkaar doorgeven en het er niet meer perfect uitziet. Lizzie start met deze 'afgewerkte' versie terwijl Elizabeth typisch 1890 onderkleding draagt. Dan gebeurt de transformatie waarna Elizabeth compleet is aangekleed. Lizzie geeft laag na laag af waardoor haar onderkleding tevoorschijn komt. Om het verhaal ook naar deze tijd te plaatsen draagt Lizzie onder haar grote jurk een modern kleed. De bedoeling is dat dit geleidelijk tevoorschijn komt. Op het einde wordt weergegeven dat ze eruit ziet als een normale vrouw van deze tijd met een hip kleed en laarsjes. Dit is omdat ik de boodschap wil meegeven dat dit onderwerp nog steeds heel relevant is vandaag. Daarnaast wil ik ook zeggen dat omdat dit in de negentiende eeuw was ook moderne vrouwen bestonden zoals nu.

Scenografie:

Als locatie zal ik de tennismuur van Ann Veronica Janssens in het Middelheim gebruiken. De betonnen ondergrond en muur kan dienen als speelvlak waar de twee versies samen komen omringd met natuur. Het kan subtiel hinten naar het verhaal van Ophelia die ook wordt afgebeeld omringd met natuur. Daarnaast kan er een onderscheid gemaakt worden tussen wat wel en niet 'echt' is. Op het vlak bevinden ze zich in een soort limbo waar ze samen kunnen komen en hun gedachten kunnen uitwisselen. Als ze er af stappen zijn ze weer in de echte wereld. Op het einde als Lizzie overblijft in haar sweater jurk kan ze er af wandelen en in de huidige wereld verder gaan.

Tennismuur, Ann Veronica Janssens (2003)

In dit project was mijn doel om statische afbeeldingen van vrouwen uit het verleden terug in actie te brengen door historische kledij en het verhaal van Elizabeth Siddal te onderzoeken. Door haar verhaal te bekijken aan de hand van het lied 'Ophelia' van Marika Hackman, creëerde ik twee kostuums die het verhaal vertellen van een normale vrouw met hopen en dromen en hoe die in het verleden werden tegen gehouden door een seksistische maatschappij. In mijn concept leeft haar jonge versie verder in onze maatschappij en staat ze symbool voor alle andere vrouwen die hun best doen hun ambities waar te maken. Op die manier word een historisch verhaal tastbaar en herkenbaar voor anderen die hetzelfde hebben meegemaakt en nog steeds meemaken.

Bronnen helaas niet bijgehouden.